

ANAVI ÁDÁM (Francisc Frucht)

(26 februarie 1909, Turda – 23 februarie 2009, Timișoara)

Vers és epigrama gyűjtemény - 1998-ba Schatteles Tibor és Ágnes válogatta és részben kommentálta.

AJÁNLÁS

Zahor! - Emlékezz! Ez egy alapmicve az én erkölcsi kodexemben. Ezért is látogattam nemrég Temesvárra ahol ma már a legtöbb ismerősöm... emlék. Az emlékezés egy szomorú ritualé, de az emlékek maguk, legalábbis a legtöbb, örömet és szépet idézően hatnak. És azonkívül van még a múltnak egy-egy meglepően változatlan - hogy is mondjam - "fejezete". Egy-egy? *Well*, legalább egy. Pont olyan fiatalos, szellemes, kedves és bátorító mint... évvel ezelőt. A Belvárosban csavarogva akadtunk össze. Mi, a "fiúk", ugy emlékszünk rá hogy a *Pifta*, aki viszont hivatalosan Francisc Frucht Ferenc/Frici, és akit az emberiség műveltebb része mint Anavi Ádámot, a költőt, emlegeti. Miközben a Zsidlicben, filozófiát tanítva, a Stagirita megingathatatlan logikájával azt az igazságot bizonyította cáfolhatatlanul hogy Socrates, ember lévén, halandó, ő maga, a Pifta, stikkában a saját halhatatlanságán dolgozott. Mi minderről csak akkor értesültünk, amikor bátran ellenálva a háboru utáni univerzál-córesznek, Anavi Ádám kiadta első, HESS SZEGÉNYSÉG című, verseskötetét. És azóta is - *boruh Hasém* - ír és publikál szépet és olvasmányosat, mint ahogy azt a mellékelt válogatás is ilusztrálja. Emlékbe kaptuk tőle, Ágnes és én, és úgy gondoltuk hogy jár belőle a "fiúknak" - na meg a "lányoknak" - is. Ezért úgy döntöttük Ágnessel hogy összeállítunk egy pár oldalra valót a nagyobb anyagból.

A válogatás kicsit szubjektív. Dehát minden válogatás ilyen. Az első vers, a "Megszámoltak és megszámoztak" nyomtatásban jelent meg és az emlékezők kötelező olvasmányai közé sorolnám. Ez a *Zahor* kategória. Még ha azt a számot, szigorúan fizikai értelemben, nem is égették a karodba, ott terheli mégis az emlékezetedet. Ne tekintsd éktelenségnek hanem

"...maradjon számod
a legmagasabb örökségül -
legyen egy újabb késői rontás
ellen a számod védőoltás."

A másik rész derűsebb: epigrammák és "kínrímek". Még nem lettek kiadva mert ez manapság nem olyan egyszerű. Többek közt pénz is kell hozzá. De biztos vagyok benne hogyha majd rá kerül a sor, mindanyian előfizettek majd egy-két kötetre. Tessék felkészülni! - Ezek is szubjektíven lettek válogatva mint ahogy a "szerkesztő" apróbetűs jegyzeteiből is ki fog tűnni. Van olyan amelyiknek politikai éle van, és olyan amelyik talán *ad hominem* céloz. De a név nincs megemlítve, hiszen az lényegtelen, mint ahogy azt már az a másik epigramma szerző Martial, a Marcus Valerius, is tanácsolta: *parcere personis, dicere de vitiis*, avagy: kimélni a [bűnös] személyt, de ostromozni a bűnt magát. Ezzel is védjük a szép emlékeket amelyekhez az itt ismertetett költő is gazdagon hozzájárult.

Schatteles Tibor

Megszámoltak és megszámoztak

betetoválták karodba számod
ki nem törlődik soha onnan
nemcsak bőrödön magadban hordod mint a
kémény füstjéből orrodba csapott
édeskés szagát égő anyádnak

Nem téged -

a maguk népét bélyegezték meg
a pribékek
rajtuk marad a szégyen
talán
- *ewig ewig* -
ezer meg ezer évig

Sosem tudod meg - annyit nem élhatsz -
mit téptek-zúztak össze tebenned
micsoda rontás dúl idegedben
mit őriztek meg s mit adnak tovább
abbol a gének -

lányod fiad dédunokád
romladékony és túlérzékeny
idegzetében
mikor búvik elő a romlás
ez csak a tiéd
szörnyü kiváltság
belülről bomlaszt a tetováltság

Böröd alá bújt beléd szívódott
a sírba viszed
magaddal - hiszed - a számod
a leányod karján
unokád szeme tükrén nem jelenik meg
nyelvük nem jár rá
ki nem ejti a szájuk
mintha anyuk nagyanyjuk
sohase viselte volna
mintha
mintha nem is lett volna

Ne hadd hogy az idő szétporlassza előlük -
oltsd be a számod gyermekednek
még idejében
nap mint nap fond be tudatába
örököltesd vele a számod
tőle tudja meg unokád is
- ha nem teszed: fülébe sugják kajánul mások -
unokád láncán tanulja dédunokád hogy
megszámozott volt apja anyjának anyja
ösének öse
ő is számodnak örököse
s ő is lesz még valaki öse
s tovább-továbbra adva végül
maradjon számod
a legmagasabb örökségül -
legyen egy újabb késői rontás
ellen a számod védőoltás
vörösen égő örökmécses

gyermek névadó ünnepén
jegyezzétek a nevük mellé
viseljék majd mint ritka érmet
fessétek tartós pergamenre
- nemesi címer -
örizzétek aranykeretben
s az esküvői sátor alatt
ruhádba varrva behímezve
az emlékezés szomorú díszé
legyen a számod
s az ifjú pár nevével egybe
foglalják be a szent szövegbe
s mikor kimondják a számod
a násznép

egy lélegzetnyit némán állva
emlékezzék a gázhalálra -

fogadják be a Jiszgadalba
minden Kaddisba
századiglani unokád is
kiáltsa be a nagyvilagba
minden időkben újra újra
rágondolva emlékezve
emlékezést örököltetve

de a bűntevőket
üldözve s el nem feledve
soha

És dagad ...

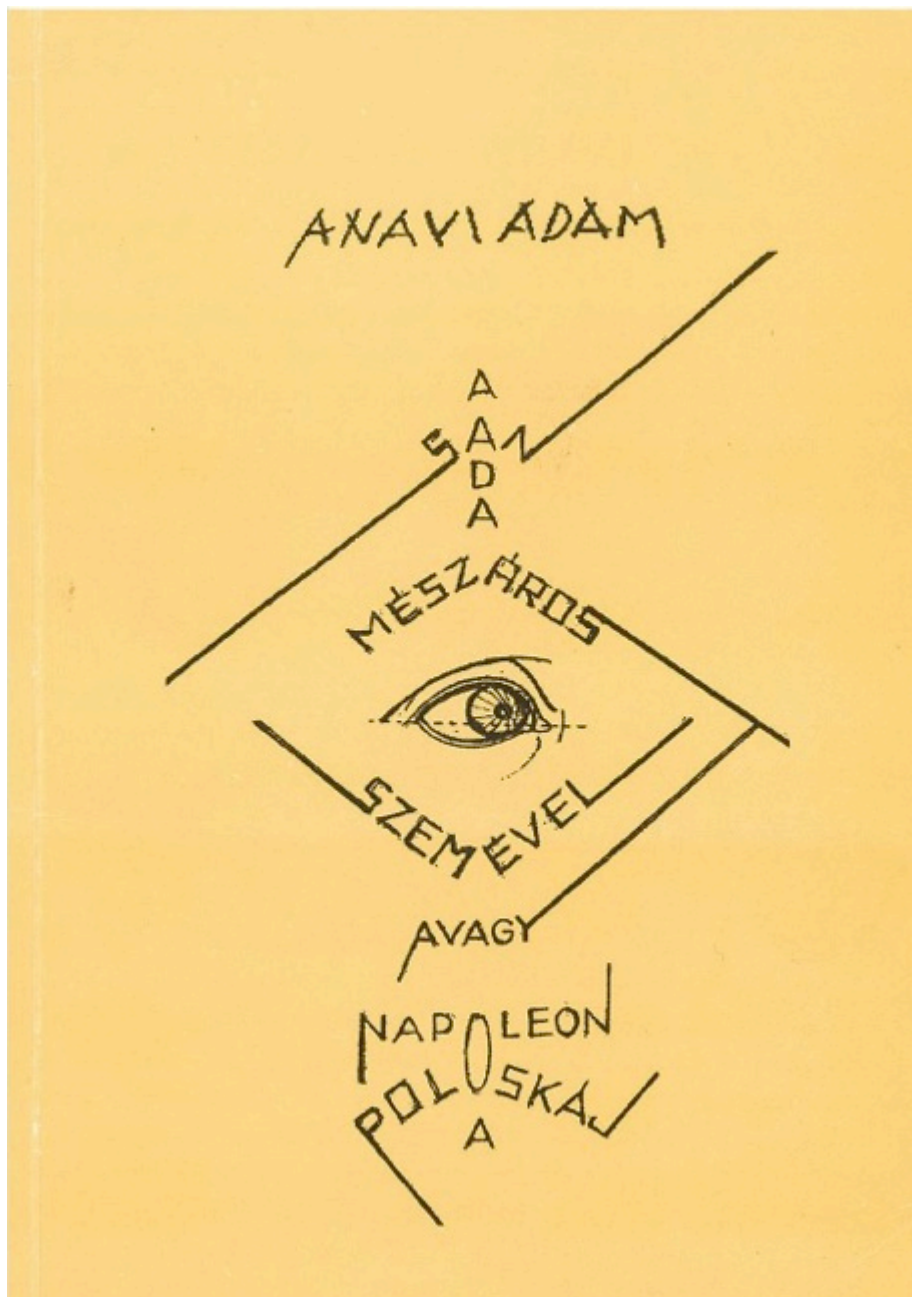
meggyül a nemfelejtés
megsúlyosul

öngyulladó köszéntömeg -
kigyulás mégse essék benned -
de véss magadnak
a régihez új törvénykövet:

a bosszú izzó kísértése
ne gerjessen lángot tebenned -
a megenyhülő fájdalommal
szunnyadjon el a jövendőben -
szivetekből a bosszú vágyát
az emlékezés mind kivesse -
idők múltán miértünk sehol
ne bünhödjék ártatlan egyse -

ANAVI ADAM

SÜRITETT VIDÁM BALLADÁK ÉS KECSKERÍMEK

(A következő versek ebben a kötetben jelentek meg. A fedőlapot Jecza Péter tervezte.)

/I. Irodalom, politika, bölcsesség./

EGY DORONGOLO KRITIKUSNAK

Ha dorongját kapom csupán
kecskerímmel csapom kupán.

/Van viszont olyan kritikus akinek az észjárása hasonlít a következőre:!

NAPOLEON POLOSKÁJA

Megcsípte s hangoztatta fennen:
"Egy császár vére kering bennem!"

/Ebből is látszik hogy mennyire különböznek vérszopó rovarok egymástól.
Mennyire más volt az a John Donne által megénekelt bolha aki magában
egyesítette a költő és ellenálló szerelmese véréét. De persze rovarok is
megjárhatják a szerelemmel:!

TÉVEDÉS

A fénybogár szerelmét üzve,
Rászált egy cigaretta tüzre.

/Szegény fénybogár neki ment a ... cigarettának, nagyott lobbant és aztán
elhamvadt./

MOSOGATÓ RONGY

Lucsokban, lében száz edénynek
nyalintva mosta falát.

A mosogató-rongy megszáradt
és zászlónak képzei magát.

/Ezt általában forradalom utáni *recycling*-nak lehet nevezni. A forradalom
előtt viszont:!

SAKÁL KOR

Ki nálunk él sakál korban,
vezényszora kakál sorban.

BEVÁLTOTT FENYEGETÉS

- Most felforgatom a világot!
... S a bohóc a fejére állott.

LÁTOSZÖG

Kapd el, ha üvegprizmád billen,
és övele billenj te is,
szemellenző, ha mozdulatlan,
a csiszolt kristálylencse is.

Amit elcsavart látószögéből
figyelhetsz: nem mindig hamis.
Igaz lehet - mar tudnod kéne! -
ferdéje s fordítottja is.

Lépj ki magadból, hogy megértsed
milyennek látszik a világ
a sanda mészáros szemével,
ki oda néz és ide vág.

A BÚVÁR TRAGIKOMÉDIÁJA

Feljönni tengerből felszínre,
S befulladni egy veder vízbe.

POSZTMODERN

A szavak repedt hordója ha megdől
csurog a szó, mint egy posztmodernből.

/Ezt a modern potz-ok nem fogják szeretni, de én nagyon!/

EGY FUNDMENTALISTÁNAK

Ki azt hitte, hogy engem eltemet,
az nem értette jó szonettetemet.
Te rám-lestél, füled kihallgatott.-
A fundamentumom kinyalhatod.

AGYUCSÖ ÖNTÉS

Veszünk egy lyukat, bármily méret.

S köréöntjük az olvadt fémet.

/II. Amit nem lehet tagadni./

BÁR VITATJÁK, IGAZ MÉGIS

Ezt állítom mindig én is:

ARS LONGA, PENIS BREVIS!

/És vajon miért? Lehet hogy ez a magyarázat:/

STRESSZ

- "Elkopsz, Köszörü, attol félek."

- "Amikor kopok akkor élek."

/De van köszörü amelyik nem adja fel. Ime:/

VÉNLÁNY PARÁZNASÁG

Dörzsöli, harcolván korával,

testét liliom himporával.

VELENCEI MOZZANAT

/1938/

Fekete ingek meneteltek,
a bárdnyelek vesszőnyalábban.
Ő mellettem ült és lelkesen
nekik tapsolt a gondolában.

Szöke volt, nagylábú és büszke
visszamenőleg kilenc ágra,
a feldobott fajnörve-kincsre,
a kék szemre, fajtisztaságra.
De megingott hitében mikor
mindketten *im Hotel gelandet*,
végül aztán *ich habe Sie*
szabályosan *rassengeschandet*.

UTÓIRAT

Olvasó, ki ezt nem érted,
ne törj ki ezért dühös lázban.
Ő felfedezte titkom és én
szabályosan megfajgyaláztam.

/Amikor egyszer Heine Itáliába járt így könyörgött hölgyének aki imádságos ájtatóságban akarta tölteni az éjszakáját: "*Franscheska! Stern meiner Gedanken! ... Meine schöne, oftgeküsste, schlanke, katholische Franscheska! für die einzige Nacht die du mir noch gewährst, will ich selbst katholisch werden - aber auch nur für diese einzige Nacht!*" Nagy kunszt! Szerettem volna Heine-t látni hogy - és hányszor - sikerült volna neki egy egész éjszakán át fajtiszta áriának lenni./

/III. Élet és tudomány./

PITAGORASZ ÁLDOZÁSA

Uj gondolat a számok elve,
s tantétele uj dolog.
Köszönetul az isteneknek
száz köver ökröt áldozott.

Ötször ötszáz éve annak,
hogy füstje fölszálott az égnek.
De az uj gondolatoktól
az ökrök máig is félnek.

KÉRÉS EGY PSZIHÁTERHEZ

Nyisson olyan intézetet,
hol beteljesülhet álmom:
mosni s vasalni vihessem
havonta szürkeállományom. [*materia mea cenuşie*]

/ A fenti változata /

Ne aggodjatok, nem fertőzöm,
ne féljen tőlem senki sem:
agytekervényeim havonta
mosni és vasalni viszem.

/IV. A házasság örömei./

AMIKOR CSEHI GYULÁVAL KÉSŐN ÉRKEZTÜNK EBÉDRE

Az lesz Gyula saját kára,
Hogyha nem ad kaját Sára.

TANÁCS KÉSŐN HAZATÉRŐ FÉRJNEK

Ajtó ha nem kattan csendben,
akkor a pof csattan kenden.

A FELESÉG HELYES KEZELÉSE

Kezeld formálisan nejed,
S tartsd meg normálisan fejed.

/V. A történelem tanulságai/

LOVAGLÁS

Apámtól hintalovat kaptam,
magam szereztem Bucefálom,
megnyergeltem és elváltattam:
én átugratok a halálon!
Pegazussommal, miben hittem,
kivágom magam minden sorból.

De elszakadt a hevederszj,
s lebuktam, mint a rendőrviccben
Napoleon a waterlóról.

/Ha ezáltal költönk úgy is járt mint egykoron Bellerophon akinek nem sikerült Pegazus hátán feljutni az Olymposra, sebj. A Parnaszusra mégis eljutott nem szárnyas paripán hanem, többek közt, az itt gyűjtött ajánló iratokkal is. És a Parnaszuson a társaság sokkal jobb mint az Olymposon! De persze a Parnaszusnak is meg vannak a hátrányai. Ezt egyszer édesapám nagynénje, "*die Tante Netti*" magyarázta meg. Egyszer amikor túl sokat próbáltam neki bebeszélni, elpanaszolta apámnak hogy "*das Kind fantasiert mir zu viel*". Mire apu: "*Nun dann wird er eben ein Dichter werden*". De a Netti néni elővigyázatos volt: "*Ihr müsst euch entscheiden: entweder der Parnass oder die Parnassa. Beides kann man nicht haben.*" Stimmt! De az előbbi mégis jobb.

ÉN meg CAESAR

A Szenátus ös parancs-pecsétje:
a sereg a folyót át ne lépje.
A kockát elvetettem volna
én is, de éppen nem volt nálam,
s időm se volt, hogy megtaláljam.

De Caesar nem töprengett egy szuszra
se! Fűtyült a Szenátusra:
elvetette és átkelt nyomban,
... Én ... megfürödtem a Rubiconban

/VI. Egyébb sűrített bölcsességek/

TÖRPE BANAT

Hogy ő a törpe, ez a törpebánat.
Az óriásénal is óriásabb.

VILÁGVÉGE...

Betonkultúra, itt a véged!
Feltaláltam a betonférget.

ELÖKELŐSÉG

A kopott cipősarkok bálján,
a legkopottabb a királylány.

A PROTÉZIS HÁLÁJA

A nyelv dicséri, nagyon sokszor.
S pont akkor mar belé a fogsor.

A HIBÁSOK NAGY VERSENYÉN

A győztes csakis én leszek:
hibáim tökéletesek.

SZÓSZERINT

- "Megezzlek!" - mondta, - úgy szerette.

Kannibál volt és meg is ette.

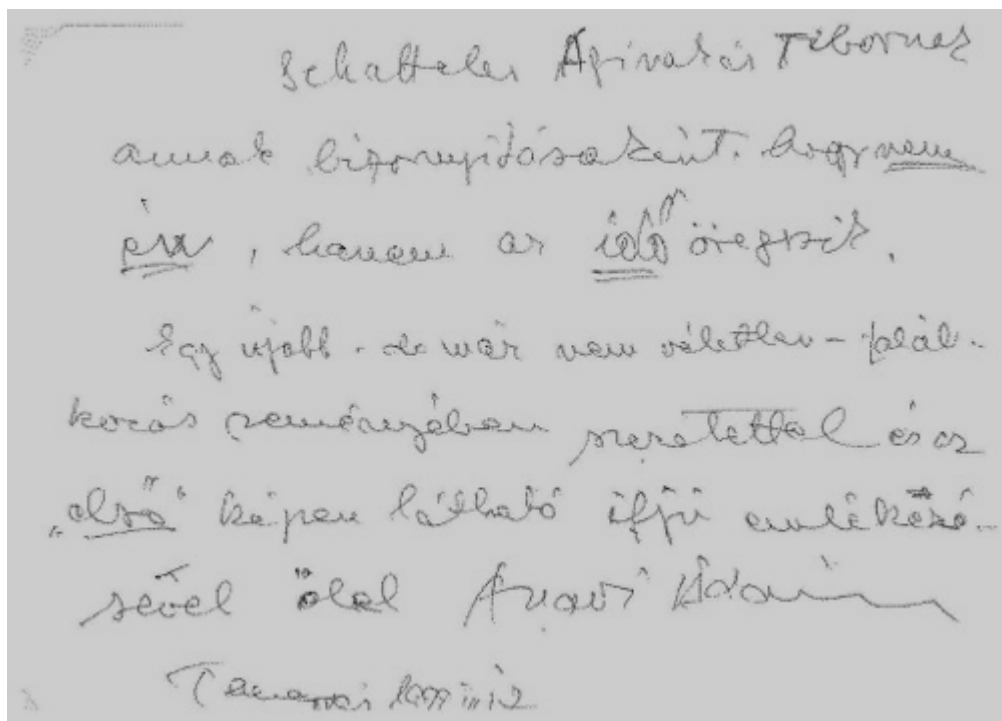
A NEMLÉT LÉTE

/Existența inexistenței/

- "Hogy Ön létezik, nem is látszik."

- "Ez az én létem!" - szólt Hiánycikk.

Anavi Ádám dedikációi

Schottles Agriat és Tibornak.
 Febr. 2 órai lejárattal kerék elfordu-
 lón alkakuciók - Kínaiak, caudatát
 mintéri - rádió-estés táncok, caudatát
 meg auidif megörzöt mellow és fizikai
 érzésben - Meleg merítel gondolat után
 újra károsítás vereműlzet koporok mellow és
 vártok.

Terveim és a régi barátom útját
 megjelöltem a régi barátom útját
 Tenewar 1999 március 17